

**Sint Jozefkoor Helmond
1922 - 2022**

DIALOOG

zondag 19 maart 2023

St. Lambertuskerk - Helmond

100 jaar "Cantate Domino canticum novum"

DIALOOG

Sint Jozefkoor in gesprek met Jan van de Laar

Gregoriaanse bloemlezing met orgel improvisatie

**Een keuze uit de gangbare gregoriaanse melodiën van
de Advent tot en met Pinksteren waarin de
gespreksvorm centraal staat waarbij tevens de
dialoog met de luisteraar wordt aangegaan door
middel van volkszang**

en

**waarin bovenal de dialoog gezocht wordt met het
orgel middels de improvisaties door Jan van de Laar**

**Sint Jozefkoor Helmond
o.l.v. Jos Leenen**

**Jan van de Laar
orgel**

Sint Jozefkoor Helmond

1922 – 2022

Programma jubileumjaar 2022 -2023

13 oktober 2022	Opening jubileumjaar	St. Jozefkerk
15 oktober 2022	Missa cum Multitudine Presentatie jubileumboek	St. Jozefkerk
6 november 2022	Clash of Times	St. Jozefkerk
5 februari 2023	Polyfonie door de eeuw(en) heen	St. Jozefkerk
19 maart 2023	Dialogo	St. Lambertuskerk
23 april 2023	Gregoriaanse Kring	St. Jozefkerk
20 mei 2023	Ledendag VvLL	St. Jozefkerk
3 juni 2023	Couperin: Messe des Paroises	St. Lambertuskerk
8 oktober 2023	Afsluiting jubileumjaar	St. Jozefkerk

Meer informatie:
www.sintjozefkoorhelmond.nl/activiteiten-jubileumjaar

Inleiding

Een mini-Messiah

In een doorlopend verhaal wordt het leven van Christus bezongen van zijn naderende komst, de aankondiging en geboorte (1), jeugd (2), openbare leven (3), lijden, sterven en opstanding (4), naar Hemelvaart en Pinksteren (5).

De gezangen die het verhaal vertellen, zijn genomen uit het gregoriaanse repertoire van de zondagsmissen en lopen van Advent tot en met Pinksteren.

De dialoog

Alleen die gezangen zijn gekozen die voldoen aan het criterium van “sprekend” zijn. De gespreksvorm is in elk stuk aanwezig. Zodoende wordt op het micro-niveau van de melodie zelf de dialoog gevoerd. Tevens gaat het koor het gesprek aan met het orgel en omdat de bezoekers diverse keren uitgenodigd worden om mee te zingen, kun je spreken van een samenspraak op macro-niveau.

Orgel improvisatie

Zoals het een goede dialoog betaamt speelt de één al luisterend in op wat de ander naar voren brengt. De melodieën van het Sint Jozefkoor staan dan wel vast, Jan van de Laar haakt daar op het Robustelly-orgel al improviserend op in. Wat voor hem van te voren duidelijk is, dat zijn de gekozen gezangen en de thematiek. In zijn voorbereiding kan de organist zich daarbij enigszins een gedachte vormen. Maar verder ontstaat de orgelmuziek op het moment van uitvoering zelf. Daarmee legt het Robustelly-orgel de verbinding tussen het gregoriaans van koor en bezoekers en brengt een werkelijke dialoog tot stand.

Opzet en samenstelling: Jos Leenen

Het Sint Jozefkoor

Het Sint Jozefkoor bestaat reeds 100 jaar. Al die jaren zingt het koor, onafgebroken, elke zondag om half 10 de mis in de St. Jozefkerk. De koorleden doen dat pro Deo, letterlijk voor God, als ze in de eredienst hun gregoriaanse gezangen ten gehore brengen.

”We treden niet op, we geven geen concert,” zegt Jos Leenen, dirigent sinds 1990. “Applaus is ons een gruwel. Je mag het ook geen uitvoering noemen. Nee, we zijn een wezenlijk onderdeel van de eucharistieviering en zingen de gezangen die voor die dag bedoeld zijn. Elke week weer zingen we, omdat we het niet laten kunnen.” Het koor vormt een dienende schakel tussen de zingende priester en het zingende volk. Niets gezapigheid, niets ouderwets, maar springlevend. Het koor overleefde alle modegrillen en zingt met haar 15 leden geestdriftiger dan ooit.

Het koor is opgericht in 1922 door Henri Michielsen, al voor de opening van de St. Jozefkerk in 1923. Theo Driessen die onderwijzer was aan de St. Jozefschool, maakte in 1928 kennis met de Ward-methode, een manier om kinderen een doorleefde muzikale vorming te bieden. In 1929 begon hij met 15 jongens van de St. Jozefschool de Ward-methode toe te passen. Binnen een jaar zongen deze St. Jozefzangertjes al mee in de kerk. In 1930 benoemde het kerkbestuur Theo Driessen tot directeur van het Sint Jozefkoor.

Naast de wekelijkse hoogmis heeft het koor vele eucharistievieringen opgeluisterd en zangdemonstraties gegeven door heel Nederland en West-Europa. Regelmatig werden studiereizen georganiseerd naar o.a. Vaals, Solesmes, Mechelen, Brugge, Leuven, Rome en Kevelaer. Opnamen bij die gelegenheden gemaakt, resulteerden in een aantal cd's, die via het koor verkrijgbaar zijn.

In 2014 heeft het koor een facsimile-uitgave verspreid van het Vesperale van Margriet van Cortenbach. Het kostbare handgeschreven gebedenboek uit een Helmonds klooster bevat naast gregoriaanse gezangen ook haar persoonlijke notities, waardevol voor de geschiedschrijving van Helmond. Het originele manuscript uit 1536 is in het bezit van de stad Helmond. Diverse gezangen uit dit vesperale, waaronder het speciaal voor het toenmalige Helmondse klooster geschreven Pangimus, zijn op cd gezet.

In 2018, 2019 en 2020 was het Sint Jozefkoor 16 keer op de zondagochtend op tv te zien en te horen bij de eucharistievieringen die de KRO/NCRV vanuit de St. Jozefkerk live uitzond. Deze uitzendingen zijn via de webpagina "Radio en TV" te bekijken.

Voor meer informatie zie: www.sintjozefkoorhelmond.nl

Jan van de Laar

Jan van de Laar behaalde het diploma solospel orgel met onderscheiding van muzikaliteit aan het Utrechts Conservatorium. Vervolgens studeerde hij clavecimbel en piano en volgde hij cursussen bij o.m. Anton Heiller (Bach) en Ewald Kooiman (oudfranse muziek). Hij nam deel aan interpretatiecursussen voor oude muziek bij Alan Curtis en William Christie te Innsbruck.

Als organist en dirigent is Jan van de Laar sinds 1976 verbonden aan de St. Lambertuskerk te Helmond waar hij het historische orgel van Guillaume Robustelly uit 1772 bespeelt. Verder is hij actief als dirigent van het koor Nuove Musiche.

Hij treedt veelvuldig op als solist en begeleider/continuo-speler in Nederland en was inmiddels in veel Europese landen te gast bij ensembles van importantie. Jan van de Laar maakte veel radio-opnamen voor de verschillende Nederlandse omroepen en BBC. Hij maakte opnames op historische orgels in Oostenrijk (o.m. Zwettl-Stiftkirche) en in Italië (o.m. Pistoia-Dom).

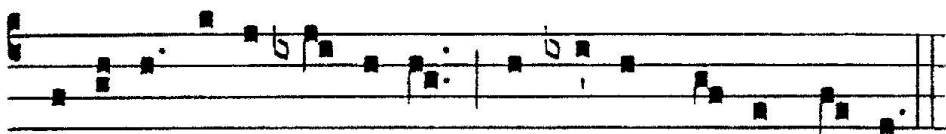
Daarnaast staan er veel cd's op zijn naam: uiteraard opnames van zijn 'eigen' Robustelly-orgel alsmede van het Holzhay-orgel van de abdijkerk van Neresheim en het orgel van de Dorfkirche te Saarn/Mülheim.

Jan van de Laar is vanaf 1 januari 2009 voor het Robustelly-orgel benoemd tot stadsorganist van de gemeente Helmond.

Hij nam in 2013 het initiatief tot het oprichten van het College van Stadsorganisten in Nederland.

Uitgebreide informatie op de website: www.janvdlaar.nl

1. De komst van de Redder

R Orá-te, cæ-li, dé-su-per, et nubes plur ant iu-stum.

Dauwt, hemelen, uit den hoge: en wolken, regent de Gerechte

God de Vader

4. Conso-lámi-ni, conso-lámi-ni, pó-pu-le me-us: ci-to

vé-ni-et - salus tu- a. Qua-re mæró-re con-súme-ris,

qui- a inno-vá-vit te do-lor? Sal-vá-bo te. no-li timé-re,

e-go e-nim sum Dómi-nus De-us tu- us, Sanctus Isra-el,

red-émptor tu- us. R. Ro-rá-te.

Troost u, troost u mijn volk! Weldra zal uw redding komen. Waarom wordt gij door droefheid verteerd, grijpt de smart u opnieuw aan? Ik zal u redden, wees niet bevreesd: Ik ben immers de Heer uw God., de Heilige van Israël, uw Verlosser!

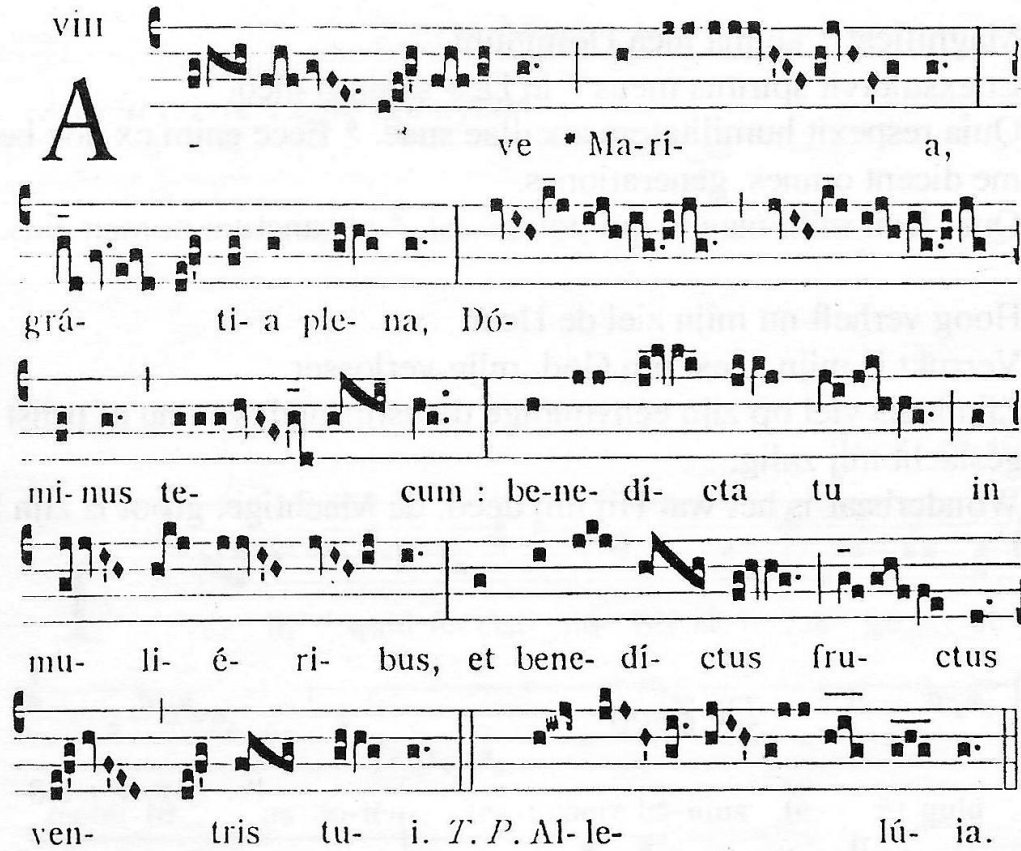

Orgel: *Prière pour Marie*

Gabriël verkondigt de blijde boodschap

viii

A

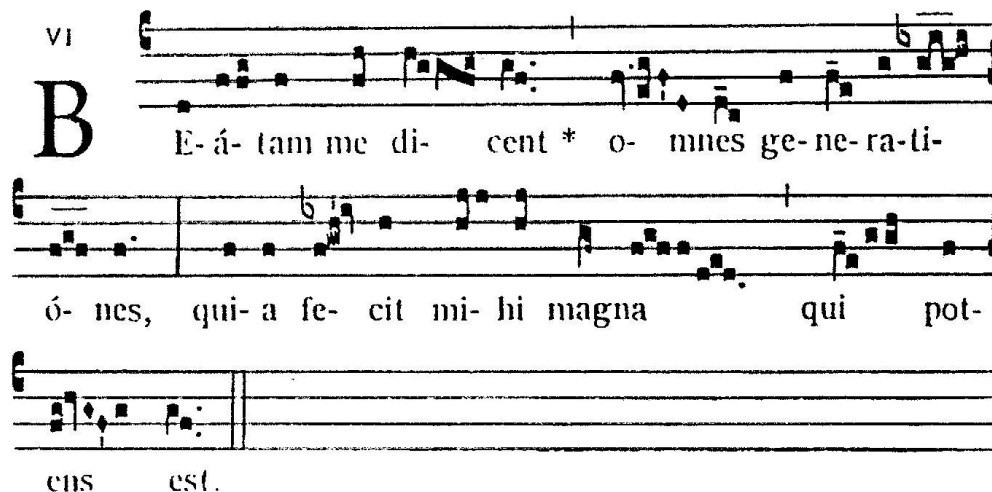
ve * Ma-rí- a,
grá- ti- a ple- na, Dó-
mi- nus te- cum : be- ne- dí- cta tu in
mu- li- é- ri- bus, et bene- dí- ctus fru- ctus
ven- tris tu- i. *T. P.* Al- le- lú- ia.

Wees gegroet, Maria, vol van genade; de Heer is met u; gij zijt de gezegende onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot.

Maria ontvangt van de Heilige Geest

vi

B

E- á- tam me di- cent * o- mnes ge- ne- ra- ti-
ó- nes, qui- a fe- cit mi- hi magna qui pot-
ens est.

Elk geslacht prijst mij zalig, omdat Hij die machtig is, aan mij zijn wonderwerken deed.

Magnificat * anima mea Dominum
Et exsultavit spiritus meus *
In Deo salutari meo.

*Hoog verheft nu mijn ziel de Heer.
Verrukt is mijn geest om God, mijn
Verlosser.*

Quia respexit humilitatem ancillae suae.*
Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes.

*Zijn keus viel op zijn eenvoudige
dienstmaagd: van nu af prijst ieder
geslacht mij zalig.*

Quia fecit mihi magna qui potens est,*
Et sanctum nomen eius

*Wonderbaar is het wat Hij mij deed, de
Machtige, groot is zijn Naam.*

Orgel: Récit

De Zoon

D O- MI- NUS * dí- xit ad me :
Fí- li- us me- us es tu, e-
go hó- di- e gé- nu- i te. *Ps.* Qua-re fremu- é-
runt gentes : et pópu- li me- di- tá- ti sunt in- á- ni- a?

*De Heer sprak tot Mij: Gij zijt mijn Zoon. Ik heb U heden verwekt.
Ps. Waarom zijn de volkeren rumoerig, beramen de naties verzet?*

Orgel: Tierce en Taille

2. Jezus' jeugd

Maria en de 12-jarige Jezus

F I- li, * quid fe- císti no- bis sic? e- go et
pa-ter tu- us do-lén- tes quaere-bá-mus te. Et quid
est quod me quaere-bá- tis? nesci- e-bá- tis qui- a
in his quae Patris me- i sunt, o-pórtet me es- se?

Kind, waarom hebt Gij dit ons aangedaan? Ik en uw vader zochten U met droefheid. En waarom hebt ge naar Mij gezocht? Wist gij niet dat Ik in het huis van mijn Vader moest zijn?

Orgel: Miracles

3. Jezus' openbare leven

Eerste wonder te Kana

VI
D

I-cit Dó- mi- nus : * Implé-te hýdri- as a-
qua et ferte architri-clí- no. Cum gu- stás- set archi-
tri- cli- nus aquam vi- num fa- ctam, di- cit sponso :
Servá-sti vi- num bo- num us-que adhuc. Hoc signum fe-
cit Ie- sus primum co- ram discí- pu- lis su- is.

De Heer zei: Vult de kruiken met water en brengt het naar de tafelmanneester. Toen de tafelmanneester van het water had geproeft, dat wijn was geworden, sprak hij tot de bruidegom: U hebt de goede wijn tot nu toe bewaard. Dit teken was het eerste dat Jezus deed in het bijzijn van zijn leerlingen.

Orgel: Prélude en forme de canon

Jezus roept zijn eerste volgelingen

1

D O-mi-nus * se-cus ma-re Ga-li-læ-æ
vi-dit du-os fra-tres, Pe-trum et André-am,
et vo-cá-vit e-os : Ve-ní-te post me : fá-ci-am
vos fí-e-ri pisca-tó-res hó-mi-num.

The image shows a musical score for a hymn. It consists of four staves of music. The first staff begins with a large letter 'D' and the text 'O-mi-nus * se-cus ma-re Ga-li-læ-æ'. The second staff continues with 'vi-dit du-os fra-tres, Pe-trum et André-am,'. The third staff has 'et vo-cá-vit e-os : Ve-ní-te post me : fá-ci-am'. The fourth staff concludes with 'vos fí-e-ri pisca-tó-res hó-mi-num.' The music is written in a simple, clear style with a treble clef and a key signature of one flat.

De Heer zag aan de oever van het meer van Galilea twee broers, Andreas en Petrus, en Hij riep hen: Volgt Mij; Ik zal u vissers van mensen maken.

Orgel: Sans joie

Wie zonder zonde is

VIII

N E-mo te condemná-vit, mú-li-er?* Nemo, Dómi-
ne. Nec ego te condemnábo : iam ámpli-us no-li peccá-re.

The image shows a musical score for a hymn. It consists of two staves of music. The first staff begins with a large letter 'N' and the text 'E-mo te condemná-vit, mú-li-er?* Nemo, Dómi-'. The second staff continues with 'ne. Nec ego te condemnábo : iam ámpli-us no-li peccá-re.' The music is written in a simple, clear style with a treble clef and a key signature of one flat.

Vrouw, heeft niemand u veroordeeld? Niemand, Heer! Ook Ik veroordeel u niet: ga heen en zondig van nu af niet meer.

Orgel: Pièce en pitié

4. Lijden, sterven en opstanding

Jezus onderweg naar Jeruzalem

V

In-dens Dómi-nus * flentes so-ró-res Lá-za-ri ad mo-
numén-tum, lacrimá-tus est co-ram Iudaé-is, et clamá-bat :
Lá-za-re, ve-ni fo-ras : et prôd-i-it li-gâ-tis mâ-ni-bus
et pé-di-bus, qui fú-e-rat quatri-du-â-nus mór-tu-us.

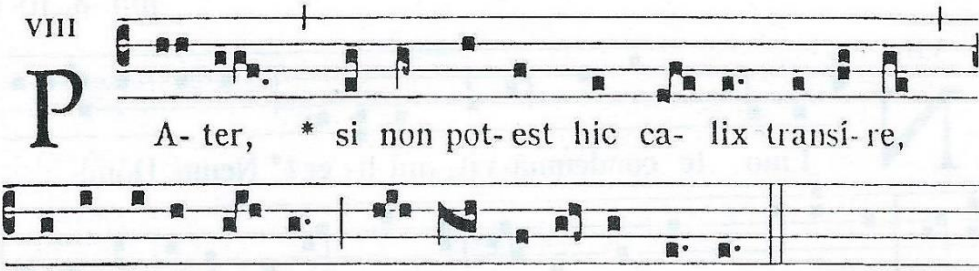
Toen de Heer de zusters van Lazarus bij het graf zag wenen, begon Hij ook voor de ogen van de Joden te wenen en riep: Lazarus, kom naar buiten. En hij die al meer dan drie dagen dood was kwam naar buiten, voeten en handen met zwachtels gebonden.

Orgel: Récit en deuil

Jezus in de Hof van Olijven

VIII
P

A-ter, * si non pot-est hic ca-lix transí-re,
ni-si bi-bam il-lum : fi-at vo-lúntas tu-a.

(Zo bad de Heer:) Vader, als het niet mogelijk is dat deze beker voorbijgaat zonder dat ik hem drink: dat dan uw wil geschiede.

Jezus voor Pilatus

C. Erat autem Parascéve Paschae, hora quasi sexta, et dicit Judaéis:

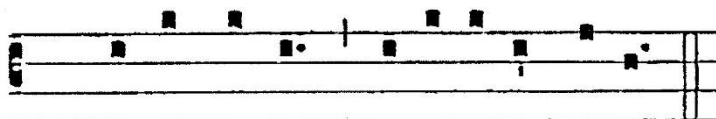
S. Ecce Rex vester.

C. Ili autem clamábant:

C. Het was de voorbereidingsdag van het Paasfeest, ongeveer het zesde uur. Dan sprak hij tot de Joden:

S. Daar staat dan uw Koning!

C. Maar zij schreeuwden:

S. Tólle, tólle, cruci-fige é-um.

S. Weg met Hem! Weg met Hem! Aan het kruis met Hem!

C. Dicit eis Pilatus:

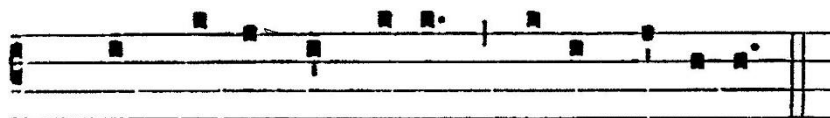
S. Regem vestrum crucifigam?

C. Responderunt pontifices:

C. Pilatus zeide hun:

S. Moet ik dan uw Koning kruisigen?

C. De opperpriesters antwoordden:

S. Non habémus régem, ni-si Caésarem.

S. Wij hebben geen andere koning dan de keizer!

De Kruisiging

C. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur.

Stabant autem juxta crucem Jesu, mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleophae, et Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Jesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suae:

+ Mulier, ecce filius tuus.

C. Deinde dicit discipulo:

+ Ecce mater tua.

C. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

Postea sciens Jesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit:

+ Sitio.

C. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. Cum ergo accepisset Jesus acetum, dixit:

+ Consummatum est.

C. Et inclinato capite, tradidit spiritum.-

C. Toen gaf hij Hem aan hen over, om Hem te kruisigen.

Bij het kruis nu van Jesus stonden zijn Moeder en de zuster van zijn Moeder, Maria van Cleophas en Maria Magdalena. Toen Jesus dan zijn Moeder en de leerling, die Hij liefhad, daar zag staan, sprak Hij tot zijn Moeder:

+ Vrouwe, zie daar uw zoon.

C. Daarop sprak Hij tot de leerling:

+ Zie daar uw Moeder.

C. En van dat ogenblik af nam de leerling haar bij zich.

Wetend dan, dat alles was volbracht, zei Jesus ten slotte, opdat de Schrift geheel vervuld zou worden:

+ Ik heb dorst.

C. Nu stond daar een kruik met azijn. Men stak dan een spons vol azijn boven op een hyssopstengel en bracht die aan zijn mond. En toen Jesus van de azijn genomen had, sprak Hij:

+ Het is volbracht.

C. Dan boog Hij zijn hoofd, en gaf de geest.

Orgel: Feuilles mortes

De Verrijzenis

Lumen Christi

Allen antwoorden: Deo Gratias

Licht van Christus

Wij danken God

IV

R

E-SURRE-XI, * et adhuc te-
cum sum, al- le- lú- ia :
po- su- í-sti su- per me ma- num tu- am, al- le-
lú- ia : mi-rá- bi-lis fa- cta est sci- én- ti- a
tu- a, alle- lú- ia, al- le- lú- ia.

Verrezen ben Ik en nog altijd ben Ik bij U, alleluia; Gij hebt uw hand op Mij doen rusten, alleluia; wonderbaar is uw wijsheid, alleluia, alleluia.

Orgel: Joie de vivre

Wij en Maria Magdalena

I

V

Ictimae paschá-li laudes * ímmo-lent Christi- á-ni.
Agnus re-démit oves : Christus ínno-cens Patri re-conci-

li- ávit pecca-tó-res. Mors et vi-ta du-él-lo con-lli-xé-re mi-rán-
 do : dux vi-tae mórtu-us, regnat vivus. Dic no-bis Ma-rí- a,
 quid vi-dísti in vi- a? Sepúlcrum Christi vi-véntis, et gló-
 ri- am vi-di re-surgéntis : Angé-li-cos testes, sudá-ri- um,
 et vestes. Surré-xit Christus spes me- a : praecédet su-os in
 Ga-li-laé- am. Scimus Christum surrexísse a mórtu- is ve-re :
 tu no-bis, victor Rex, mi-se-ré-re.

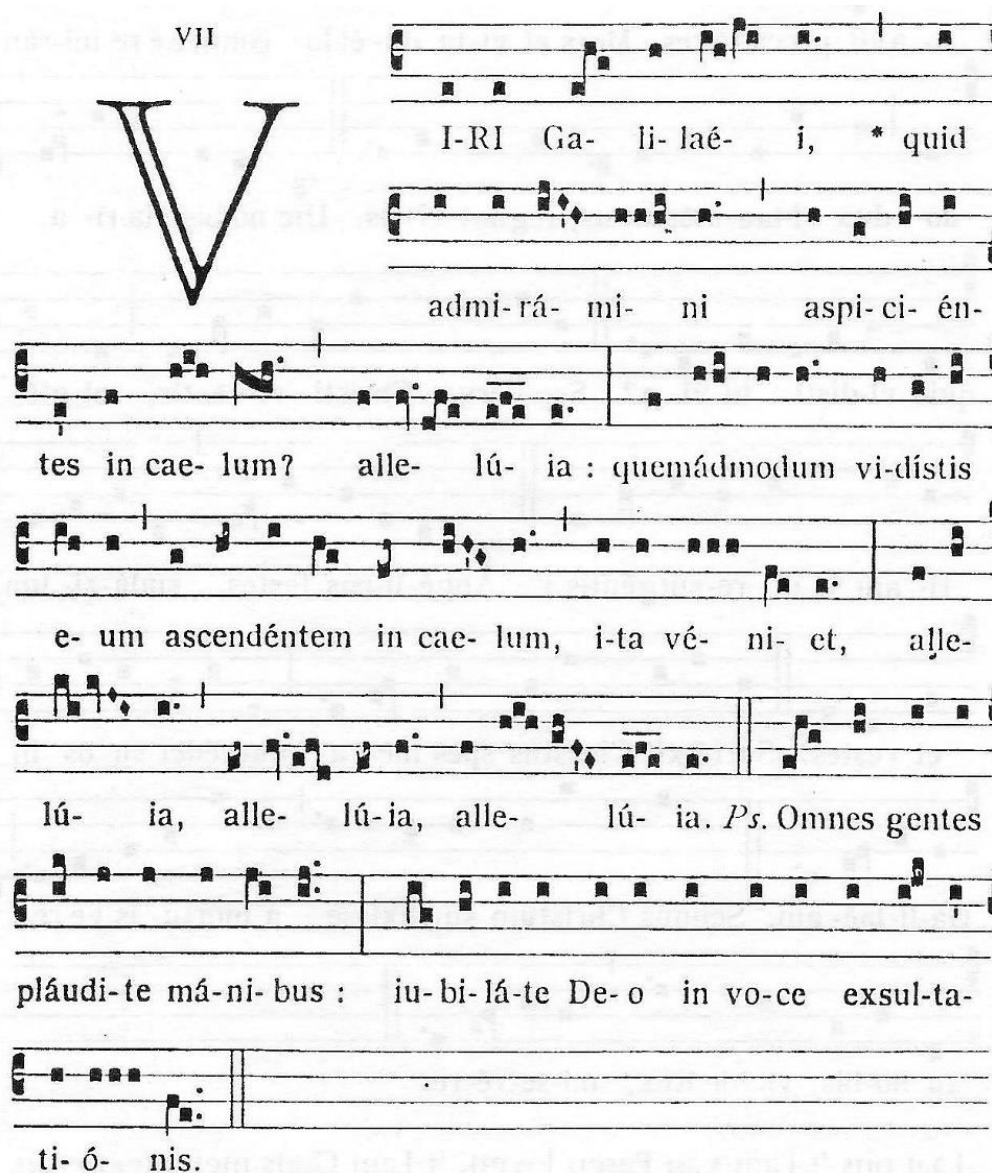
Laat ons 't Lam van Pasen loven, 't Lam Gods met offers eren. - Ja het Lam redt de schapen, Christus brengt door zijn onschuld ons arme zondaren tot de Vader. - Dood en leven, o wonder, moeten strijden tezamen. Die stierf, Hij leeft, Hij is onze Koning. - Zeg het ons Maria, wat is 't dat gij gezien hebt? Het graf van Christus dat leeg was, de glorie van Hem die opgestaan is: -Engelen als getuigen, de zweetdoek en het doodskleed. - Mijn hoop, mijn Christus in leven. Zie, Hij gaat u voor naar Galilea. - Waarlijk Christus is verrezen: stond op uit de doden. O Koning, onze Held, geef ons vrede.

Orgel: *Récit avec joie*

5. Jezus' Hemelvaart en de komst van de Heilige Geest

De engelen spreken

VII

I-RI Ga- li- laé- i, * quid
admi- rá- mi- ni aspi- ci- én-
tes in cae- lum? alle- lú- ia : quemádmodum vi- dístis
e- um ascendéntem in cae- lum, i- ta vé- ni- et, alle-
lú- ia, alle- lú- ia, alle- lú- ia. *Ps.* Omnes gentes
pláudi- te má- ni- bus : iu- bi- lá- te De- o in vo- ce exsul- ta-
ti- ó- nis.

Mannen van Galilea, wat staat ge verbaasd naar de hemel te kijken? Alleluia. De Heer zal op dezelfde wijze wederkeren als gij Hem naar de hemel heb zien gaan, alleluia, alleluia, alleluia. Ps. Alle volkeren, klapt in de handen, juicht en jubelt ter ere van God.

Orgel: Toccata du Saint Esprit

Wij bidden om de Heilige Geest

I

Veni Sancte Spí-ri-tus, Et emít-te caé-li-tus Lu-
cis tu-ae rá-di-um. Ve-ni pa-ter páu-pe-rum, Ve-ni da-tor
mú-ne-rum, Ve-ni lumen cór-di-um. Conso-lá-tor ó-pti-
me, Dulcis ho-spes á-ni-mae, Dulce refri-gé-ri-um. In labó-
re réqui-es, In aestu tempé-ri-es, In fle-tu so-lá-ti-um.
fi-dé-li-um. Si-ne tu-o nú-mi-ne, Ni-hil est in hó-mi-ne,
Ni-hil est innó-xi-um. Lava quod est sór-di-dum, Ri-ga
quod est á-ri-dum, Sa-na quod est sáuci-um. Flecte quod est

ri-gi-dum, Fove quod est frí-gi-dum, Re-ge quod est dé-
 vi-um. Da tu-is fi-dé-li-bus, In te con-fi-dé-nti-bus, Sacrum
 septe-ná-ri-um. Da virtú-tis mé-ri-tum, Da sa-lú-tis éx-i-
 tum, Da per-énne gáudi-um.

Kom o Geest des Heren, kom uit het hemels heiligdom, waar Gij staat voor Gods gezicht.

Kom der armen troost, daal neer, kom en schenk uw gaven, Heer, kom, wees in de harten licht.

Kom o trooster, Heil'ge Geest, zachtheid die de ziel geneest, kom verkwikking zoet en mild.

Kom o vrede in de strijd, lafenis voor 't hart dat lijdt, rust die alle onrust stilt.

Licht dat vol van zegen is, schijn in onze duisternis, neem de harten voor U in.

Zonder uw geheime gloed is er in de mens geen goed, is de ziel niet rein van zin.

Was wat vuil is en onrein, overstroom ons dor domein, heel de ziel die is gewond

Maak weer zacht wat is verstard, koester het verkilde hart, leid wie zelf de weg niet vond.

Geef uw gaven zevenvoud ieder die op U vertrouwt, zich geheel op U verlaat

Sta ons met uw liefde bij, dat ons einde zalig zij, geef ons vreugd die niet vergaat.

Orgel: Postlude

Dit evenement werd mede mogelijk gemaakt door:

Rotary Helmond
Dirkx Vastgoedonderhoud
Mr. Paul de Gruyter Stichting
Rabobank Helmond Peel Noord
Stichting Morrisdansgroep Helmond
Stichting NKV Gebouw Helmond
Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant

